

Mestringsluppen

Guide til opstart, vidensdeling
og opfølgning

Viden til gavn

Publikationen er udgivet af
Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00

E-mail: info@sbst.dk
www.sbst.dk

Forfatter: Social- og Boligstyrelsen og VIVE
Design og layout: 4PLUS4

Udgivet december 2023

Guiden udleveres til gruppeledere i forbindelse med uddannelse
i Mestringsløkken.

Trykt udgivelse (ISBN): 978-87-94445-23-8
Digital udgivelse (ISBN): 978-87-94445-31-3

Indhold

Om denne guide	4
Guidens brug.....	4
Rekruttering og eventuel forudgående vidensopbygning	5
Indsatsens helhed og sammenhæng	6
 Del 1: Opstart og forsamtale.....	 9
Forsamtale med barn og nære voksne.....	9
Formål	9
Indhold.....	10
Hvis der er behov for en anden indsats	13
Samarbejds møde med kontakter i børnenes skoler	13
Formål.....	13
Indhold.....	14
 Del 2: Vidensdeling under gruppeforløb	 17
Vidensdeling til kontakter i barnets skole	17
Formål.....	17
Indhold	18
 Del 3: Forankring og opfølgning	 21
Forankringsmøde med nære voksne og skolekontakter	21
Formål.....	21
Indhold.....	22
Opfølgningsmøde med barn og nære voksne.....	22
Formål.....	23
Indhold.....	23

Om denne guide

Denne guide er en del af Mestringsluppen, som er en helhedsorienteret indsats om social mestring. Målgruppen for Mestringsluppen er 8-14-årige børn med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser samt deres nære voksne.

Guiden beskriver en række aktiviteter, som skal afvikles forud for opstart af Mestringsluppens gruppeforløb, undervejs i afviklingen af gruppeforløbene, hvor vidensdeling til barnets skole er central, samt efter gruppeforløbenes afslutning, hvor der er fokus på opfølgning og forankring af den læring, der er opstået gennem arbejdet med Mestringsluppen.

Guiden består af tre dele

Del 1: Opstart og forsamtale, som beskriver aktiviteter som skal afholdes inden opstart af Mestringsluppens gruppeforløb.

Del 2: Vidensdeling under gruppeforløbene, som beskriver samarbejder med skolekontakter under afviklingen af gruppeforløbene.

Del 3: Forankring og opfølgning, som beskriver aktiviteter som skal afholdes efter gruppeforløbene er afsluttet.

Til aktiviteterne beskrevet i del 1 af guiden hører en række printark, som kan understøtte opstarten af indsatsen. Printarkene skal tilpasses de lokale forhold og bruges i det omfang, som det giver mening i relation til de konkrete børn og familier. Disse printark findes som selvstændige elektroniske filer, der udleveres til gruppelederne i forbindelse med uddannelsen i Mestringsluppen.

Guidens brug

Guiden er målrettet Mestringsluppens gruppeledere, som er ansvarlige for afholdelse af aktiviteterne, som er beskrevet i guiden. Aktiviteterne kan tilpasses, så de giver mening i den lokale kontekst, hvori Mestringsluppen afvikles, og guiden er således et vejledende redskab til planlægning og gennemførelse af aktiviteterne. I guiden beskrives formål, struktur og indhold for aktiviteterne samt vigtige opmærksomhedspunkter til gruppelederne.

Denne guides aktiviteter er én del af flere elementer, som til sammen udgør indsatsen i Mestringsluppen. Elementerne er tæt forbundne på tværs og skal leveres samlet. Der er tilsvarende dokumenter til understøttelse af de andre elementer.

Dokumenter i Mestringsluppen

- **En indsatsbeskrivelse**, som beskriver målgruppen, værdi- og teorigrundlag, kerneelementer og den forandringsteoretiske tilgang for indsatsen.
- **Guide til opstart, vidensdeling og opfølgning** (dette dokument).
- **Guide til gruppeforløb for børn med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser**, som beskriver et forløb bestående af ni sessioner til børnene med fokus på at træne tænkemåder og redskaber, der styrker deres forudsætninger for øget social mestring og trivsel.
- **Guide til gruppeforløb for nære voksne til børn med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser**, som beskriver et forløb bestående af fem sessioner til barnets nære voksne med fokus på at styrke deres forudsætninger for at understøtte barnets læring og udvikling under og efter forløbet..

Alle dele af Mestringsluppen hænger tæt sammen og kan ikke bruges hver for sig.

Før gruppeledere begynder at bruge Mestringsluppens materialer, skal de have sat sig grundigt ind i indsatsbeskrivelsen, hvori værdi- og teorigrundlag for den samlede indsats gennemgås. Dette indhold bliver ligeledes gennemgået ved den tilhørende kompetenceudvikling for gruppeledere.

Rekruttering og eventuel forudgående vidensopbygning

Rekruttering til indsatsen kan tilrettelægges på mange måder og vil afhænge af, hvordan indsatsen er forankret, og hvilke eksisterende samarbejder og potentielle rekrutteringsveje der findes lokalt. Hvis gruppelederne fx har forudgående kendskab til barn, familie eller skole, vil dette have indflydelse på tilrettelæggelsen af opstarten. Når kommunen planlægger sin rekruttering, er det derfor væsentligt at overveje, hvorvidt der er behov for at indsamle viden om barnet og familiens situation, før de inviteres til en forsamtale, og hvordan det i så fald skal foregå. Afhængig af behovet kan der tages kontakt til relevante personer, som også kan afdække eventuelle tvivlsspørgsmål om, hvorvidt barnet er inden for målgruppen.

Det kan fx være relevant at vide, hvilke andre indsatser familien har modtaget, eller modtager, og at kende til eventuelle diagnoser hos barnet. Denne viden kan hjælpe gruppelederne til at tilrettelægge en god og konstruktiv forsamtale med barnet og de nære voksne, hvor der kan være fokus på at opbygge en god relation til familien og skabe et godt grundlag for det kommende forløb.

Som en del af kommunens rekruttering kan det være hensigtsmæssigt at udsende materialer og afholde informationsmøder om indsatsen. Det kan både være materialer, som forklarer indsatsen til forskellige samarbejdspartner med kontakt til målgruppen, eller materialer, som giver en kort beskrivelse af indsatsen til familierne.

Indsatsens helhed og sammenhæng

Aktiviteterne, som går forud for gruppeforløbene for hhv. barnet og de nære voksne, skal sikre, at familierne oplever en god opstart på deres deltagelse i forløbet. Ligeledes vil der undervejs i gruppeforløbene, samt efter gruppeforløbets afslutning, være aktiviteter, som skal sikre en god afrunding og videreførelse af viden. Der skal gennem hele forløbet være en tydelig sammenhæng, hvor familierne oplever at blive set, hørt og forstået i deres udfordringer.

På de møder, hvor barnet deltager, skal der være fokus på at skabe overskuelighed og mulighed for deltagelse for barnet gennem fx visualisering eller tilpasset kommunikation. Aktiviteterne målrettet kontakter i barnets skole skal klæde dem på til at understøtte barnet i at overføre og anvende den nye viden i skolehverdagen. Derved understøttes barnet både under og efter forløbets afslutning i at arbejde med redskaberne fra forløbet.

Del 1: Opstart og forsamtale

Denne del af guiden præsenterer to aktiviteter, som skal afvikles forud for igangsættelse af Mestringsluppens gruppeforløb:

- Forsamtale med hvert af børnene og deres nære voksne
- Samarbejds møde med kontakter i børnenes skoler

Forsamtale med barn og nære voksne

De udvalgte børn i målgruppen (8-14-årige, som har udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser og oplever udfordringer i socialt samspil) inviteres sammen med deres forældre til en forsamtale forud for gruppeforløbenes opstart. Andre nære voksne i barnets hverdag kan også deltage, hvis det er tanken, at de skal deltage i gruppeforløbet til de nære voksne. Det kan fx være voksne søskende, bedsteforældre eller andre centrale voksne i barnet liv, som er i en position til at kunne støtte barnets og familiens læring i forløbet.

Forsamtalen afholdes kun med de børn, om hvem der foreligger en klar formodning om, at de vil matche målgruppen for Mestringsluppen. Det vil sige, at barnet vurderes at have en udviklings- og/eller opmærksomhedsforstyrrelse, og at barnet antages at ville kunne profitere af indsatsen.

Det er vigtigt at have blik for målgruppens udfordringer, når foramtalen planlægges. Strukturen i foramtalen, og i forløbet generelt, kan med fordel visualiseres for at øge barnets deltagelsesmuligheder. Visualiseringen øger barnets mulighed for at deltage aktivt i samtalen og bidrage med sit perspektiv. Start derfor gerne med at præsentere en visualiseret dagsorden for mødet. Gennem billeder skabes større mulighed for overblik og klare rammer for mødets formål og indhold. I printark findes eksempel på en visualiseret dagsorden.

Print: Forsamtale – Visualiseret dagsorden

Længden af foramtalen anslås til ca. 45-60 minutter, hvor omfang og pauser tilpasses ud fra behovet hos de inviterede deltagere. Det anbefales, at foramtalen afholdes i rolige, hyggelige omgivelser, og at eventuelle sensoriske behov imødekommes. Det anbefales endvidere, at en del af mødet afholdes alene med de voksne, hvis der er behov for at drøfte forhold, som barnet ikke nødvendigvis profiterer af at lytte med ved.

Formål

Formålet med foramtalen er at få god kontakt til både barn og nære voksne samt at informere barnet og de nære voksne om, hvad det kommende gruppeforløb går ud på. Derudover er det formålet at afdække barnets ressourcer, udfordringer og behov, samt forældrenes ressourcer og motivation for at understøtte barnets læring.

Viden fra forsamlingen skal bidrage til:

- faglig vurdering af, om indsatsen matcher barnets ressourcer og behov, samt de nære voksnes ressourcer i forhold til at understøtte barnets læring.
- afsæt for, at gruppelederen kan tilrettelægge indsatsen med et blik for det enkelte barns udfordringer og ressourcer, samt de nære voksnes ressourcer.
- fagligt grundlag for sammensætning af en gruppe af børn, der vurderes at kunne udvikle sig sammen i en gruppebaseret indsats.
- afsæt for arbejdet med at sikre de nære voksnes vidensdeling med barnets øvrige netværk, så de kan støtte op om indsatsen i de deltagelsesarenaer, som barnet indgår i.
- forventningsafstemning i forhold til de nære voksnes rolle i indsatsen.

Indhold

Forsamlingen skal overordnet rumme følgende punkter, som beskrives nærmere nedenfor:

- Introduktion til gruppeforløbene for hhv. børn og voksne
- Beskrivelse af barnets ressourcer, styrker og behov
- Vidensdeling med andre voksne i barnets hverdag, herunder kontaktperson i barnets skole
- Udlevering af information

Introduktion til gruppeforløb

Til forsamlingen introducerer gruppelederen barnet og de nære voksne til Mestringsluppens to parallelle gruppeforløb og forbereder børn og voksne på forløbene ved at fortælle om, hvad forløbene går ud på, hvad de kan forvente, og hvad der forventes af dem. Særligt kan det være hensigtsmæssigt at sikre en klar forventningsafstemning omkring de voksnes rolle, hvor gruppelederne skal sørge for, at de nære voksne får en forståelse af deres vigtige opgave med at understøtte barnets udvikling gennem træning af mestringsredskaberne hjemme, og med at viderebringe viden til barnets øvrige netværk.

I printark findes to eksempler på samtaleredskaber til introduktion af indsatsen. Disse kan anvendes under samtalen med barnet og familien, som kan få dem med hjem i forlængelse af forsamlingen.

Print: Forsamling – Oversigt over sessionerne, tekst

Print: Forsamling – Oversigt over sessionerne, tegning

Barnets ressourcer, styrker og behov

Som et led i introduktion til Mestringsluppen er det væsentligt, at gruppelederne får en fornemmelse af, hvad de kan forvente af barnet og de nære voksne: Hvad er det for ressourcer, styrker og interesser barnet har, og som gruppelederne kan arbejde med? Hvilke udfordringer og behov for udvikling oplever barnet og barnets nære voksne, som gruppelederne kan bruge i deres tilrettelæggelse af forløbet?

Spørgsmål, som gruppelederne kan komme omkring i samtalen, kan handle om:

- Barnets interesser – hvad barnet kan lide at bruge tid på hjemme eller i fritiden?
- Barnets ressourcer – hvad oplever barnet at være god til? Hvad ville andre sige, at barnet er god til?
- Barnets ønsker – hvad kan barnet måske ønske sig at blive bedre til eller få det lettere med – noget i skolen, fritiden, med venner eller andet?
- Barnets oplevelse af det sociale – hvordan har barnet det med at indgå i sociale sammenhænge, og hvordan har barnet det med at skulle være med i en gruppe?
- Særlige forhold – er der noget, vi skal vide, eller tage særligt hensyn til under forløbet (behov for flere pauser, allergier eller andet)?

I printark findes to eksempler på samtaleredskaber, der kan understøtte denne del af mødet, og give gruppelederne et overblik over børnenes interesser, styrker og behov.

Print: Forsamtale – Noteark til interesser, styrker, behov

Print: Forsamtale – Visualiserede interesser, styrker, behov

Der kan med fordel spørges åbent og nysgerrigt ind til barnets interesser, styrker og behov. Ved behovsafdækning og forståelse af barnets forhold til at indgå i en gruppe kan der eksempelvis spørges med afsæt i barnets hverdag, fx:

- Når du går til fodbold, hvordan har du det så sammen med de andre?
- Hvad gør du, når du ikke har lyst til at være med til træningen mere?
- Hvad er det ved det at gå til spejder, du godt kan lide?

Når barnet sætter ord på egne hverdagsoplevelser, giver det mulighed for at afdække, hvilke handlemuligheder gruppelederen har undervejs i gruppeforløbet. Spørg også ind til behov ved reaktioner, fx:

- Hvad vil du gerne have, at jeg gør, hvis du bliver frustreret?
- Hvordan ser jeg, at du har behov for en pause?

En grundig afdækning af barnets følelsesmæssige reaktioner og reguleringsevne vil give et godt grundlag for at imødekomme barnets behov i gruppeforløbet.

Afdækningen skal danne baggrund for en faglig vurdering af, om indsatsen matcher barnets ressourcer og behov, ligesom den skal danne afsæt for, at gruppelederen kan tilrettelægge og tilpasse indsatsen med et blik for det enkelte barns udfordringer og ressourcer. Gruppelederne kan også anvende viden fra forsamtalerne i sin tilpasning af gruppeforløbet, ved fx at anvende børnenes input som anonymiserede eksempler i øvelser og samtaler med gruppen. Dette sikrer en højere grad af inddragelse af børnenes perspektiver, og at børnene hhv. de nære voksne kan relatere til temaer og øvelser i deres respektive forløb.

Afdækningen skal også danne fagligt grundlag for sammensætning af en gruppe af børn, der vurderes at kunne udvikle sig sammen. Hvis der skønnes, at der er en uhensigtsmæssig gruppesammensætning, kan barnet evt. indgå i det næstkommende gruppeforløb. Herved opnås de bedste forudsætninger for, at alle børn kommer til at trives i gruppen, og får mulighed for at lære og træne nye tænke- og handlemuligheder.

Vidensdeling med andre voksne i barnets hverdag

Ved forsamlingen skal gruppelederen introducere vigtigheden af, at relevant viden om barnets udvikling og læring deles med andre voksne i barnets netværk, så de kan understøtte barnet i at anvende det lærte i sine øvrige hverdagskontekster, både undervejs i gruppeforløbet og efter endt forløb.

Hvis det er muligt, bør der i gruppeforløbet målrettet de voksne omkring barnet deltage mindst to nære voksne tilknyttet det enkelte barn. Ved forsamlingen er det væsentligt, at barnet og de voksne tager stilling til, hvilke voksne i barnets netværk som relevant kan indgå i barnets forløb. Det kan fx være begge barnets forældre, den ene forældre og en anden nær voksen, som i hverdagen har stor kontakt med barnet, og som kan deltage i forløbet, og støtte barnet i anvendelse af redskaberne fra sessionerne.

Endvidere vil det være relevant at medtænke, hvordan vidensdeling kan foregå mellem de voksne, som deltager i gruppeforløbet, og andre centrale voksne omkring barnet. Det er vigtigt, at gruppelederne gør en indsats for at drøfte denne vidensdeling med familien, da det vil have stor betydning for, om indsatsen er nyttig for barnet på længere sigt.

Der vil i selve gruppeforløbet for nære voksne være indlagt øvelser med fokus på vidensdeling til barnets øvrige netværk, ligesom de nære voksne undervejs i forløbet får udleveret printark med øvelser og mestringredskaber illustreret, som således kan anvendes i den videre dialog med øvrige voksne omkring barnet.

Ud over vidensdeling med barnets private netværk er skolen en vigtig faktor for barnets udvikling og trivsel. Det skal derfor drøftes med barnet og de nære voksne, at gruppelederen involverer en eller flere kontaktpersoner i skolen. Der skal etableres et samarbejde omkring indsatsen og løbende ske en vidensdeling omkring, hvad der er arbejdet med i gruppesessionerne, så skolekontakterne kan understøtte barnets i også at anvende den nye viden i skolen. Barn og nære voksne skal inddrages i udvælgelsen af, hvem der skal involveres fra skolen.

Udlevering af information

Til forsamlingen udleveres:

- Informationsbrev om gruppeforløbet til familien og til barnet. Brevet oplyser om indsatsens formål, hvor mange sessioner der afholdes, sted for afholdelse og kontaktoplysninger på gruppeledere. I printark findes eksempler på information til børn og nære voksne.

Print: Forsamtale – Informationsbrev til familie og barn

Derudover kan eventuelle visuelle redskaber brugt i mødet også gives til familien.

Hvis der er behov for en anden indsats

Hvis gruppelederne på baggrund af forsamtalet vurderer, at Mestringsluppen ikke matcher barnet og de nære voksnes behov og ressourcer, og at der eventuelt er behov for en anden indsats, bør der handles på det. Det kan eksempelvis være:

- Hvis barnet ikke matcher målgruppen eller indsatsens målsætninger.
- Hvis de nære voksne ikke vurderes at være motiverede for aktivt at understøtte barnets udvikling som led i indsatsen.
- Hvis barnet og/eller nære voksne i forsamtalet udtrykker behov, som rækker ud over Mestringsluppen, og som gruppelederne vurderer, at der bør handles på.
- Hvis der undervejs i forløbet dukker forhold op, som ikke kan rummes eller støttes i mestringsforløbet.

I de tilfælde bør gruppelederne efter forsamtalet eller undervejs gå i dialog med familien om, hvorfor indsatsen ikke vurderes at være hensigtsmæssig at deltage i for barn og nære voksne, eller hvorfor de vurderer, at der bør sættes noget andet i værk for barnet. Gruppelederen må påtage sig at hjælpe familien videre til andre og mere passende tilbud. Desuden må gruppelederne vurdere, om der er behov for, at skole og myndighed orienteres og inddrages, gerne i dialog med familien.

Samarbejds møde med kontakter i børnenes skoler

Forud for gruppeforløbenes opstart skal en eller flere gruppeledere holde et møde med de deltagende børns skolekontakter. Skolekontakterne er udvalgt i samarbejde med familien og kan fx være klasselærer, AKT eller andre centrale personer i barnets skolehverdag. Mødet kan holdes fysisk eller virtuelt og vil vare 1–1½ time.

På mødet introduceres skolekontakterne til Mestringsluppen og de temaer, som børn og nære voksne skal arbejde med. Skolekontakternes rolle med at understøtte barnets udvikling og brug af Mestringsluppens redskaber gennemgås, og der er mulighed for at få afklaret eventuelle spørgsmål. Hvis Mestringsluppen er forankret direkte på barnets skole, vil samarbejdet kunne forløbe mere integreret i eksisterende samarbejdsformer. Det er her centralt at gruppelederne sikrer, at børnenes kontakter ved opstarten er informeret om indhold i indsatsen, og om deres rolle i at støtte barnets omsætning af læring fra forløbet til hverdagen i skolen.

Formål

Mødets formål er at informere børnenes skolekontakter om indsatsen og etablere et samarbejde omkring, hvordan barnets udviklingsproces kan understøttes i skolekonteksten.

Mødet skal bidrage til, at:

- skolekontakterne har en forståelse af de temaer og redskaber, som barnet skal arbejde med i gruppeforløbet.
- der bliver forventningsafstemt i forhold til skolekontakternes rolle i indsatsen.
- der bliver forventningsafstemt i forhold til skolekontakternes opgave med at understøtte barnets udvikling i skolen og samarbejdet med gruppelederne og barnets nære voksne om indsatsen.
- skolekontakterne går konstruktivt ind i både den løbende kontakt med gruppelederne og i forankringsmødet efter gruppeforløbene.

Indhold

Mødet skal overordnet indeholde følgende punkter, som beskrives nærmere nedenfor:

- Præsentation af indsatsen
- Skolens rolle i at understøtte barnets udvikling gennem indsatsen
- Løbende vidensdeling samt forankringsmøde

Der skal være tid til at afklare eventuelle spørgsmål undervejs.

Præsentation af indsatsen

Gruppeledere skal introducere skolekontakterne for indsatsen. Dette kan med fordel gøres ud fra indsatsbeskrivelsens struktur, med vægt på indsatsens formål og struktur, indsatsens værdigrundlag og indsatsens kerneelementer. Dette suppleres med en gennemgang af det konkrete forløb og de temaer, børnene vil blive introduceret til, samt en præsentation af de to centrale redskaber, Detektiven i forhold til at forstå tanke- og handlemønstre, og Batteriet i forhold til at forstå og regulere sig selv.

I printark kan ses en kort introduktion til temaer og redskaber i indsatsen.

Print: Samarbejde – Information til skole

Skolens rolle i at understøtte barnets læring og udvikling gennem indsatsen

Med udgangspunkt i den lokale organisering af indsatsen drøftes skolens rolle som kontekst for børnenes overførsel af læring fra gruppeforløbet til hverdagen.

Skoledagen er en vigtig del af børnenes hverdag, og med udgangspunkt i målgruppens vanskeligheder med at indgå i sociale relationer og regulere sig har børnene brug for at blive mødt og hjulpet af udvalgte voksne i skolen. Disse voksne har således en vigtig rolle i at understøtte barnet i at udvikle og anvende hensigtsmæssige strategier og handlemuligheder i forhold til at indgå i sociale sammenhænge. For at skabe sammenhæng mellem aktiviteterne i Mestringsluppen og barnets hverdagsliv i skolen er der derfor brug for, at skolekontakterne opnår en bevidsthed omkring barnets proces og nye læring, så de kan støtte barnet i at anvende den nye viden i skolesammenhænge. En væsentlig del af mødet er derfor også en fælles forventningsafstemning mellem gruppelederne og skolekontakterne.

Løbende vidensdeling samt forankringsmøde

På samarbejds mødet gives der en gennemgang af, hvordan skolekontakterne inddrages konkret i indsatsen gennem introduktion til Mestringsluppen, løbende vidensdeling af både temaer og redskaber og barnets læring (skriftligt eller ved møder), samt ved forankringsmødet, hvor gruppeledere, nære voksne og skolekontakter sammen drøfter den fælles understøttelse af barnets læring og udvikling fremadrettet.

Se mere om den løbende vidensdeling og forankringsmødet i del 2 og 3 i det følgende.

Del 2: Vidensdeling under gruppeforløb

Denne del af guiden præsenterer en aktivitet, som skal forløbe parallelt med Mestringsluppens gruppeforløb:

- Vidensdeling til kontakter i barnets skole

Vidensdeling til kontakter i barnets skole

Efter børnesession 3 og 6 skal der ske en overlevering af viden til barnets skolekontakter, så de kan understøtte barnets læring og udvikling undervejs i gruppeforløbet. I session 1–3 introduceres indsatsens centrale og gennemgående redskaber, og i session 4–6 arbejdes med det at komme ind og ud af sociale fællesskaber samt løse konflikter, hvortil yderligere greb introduceres til børnene. Derfor vil det være hensigtsmæssigt, at der sker en vidensdeling til barnets skolekontakter efter 3. og 6. session om, hvilke redskaber eller temaer der arbejdes med i indsatsen, og opmærksomheder i forhold til at understøtte det enkelte barns læring og udvikling.

Vidensdelingen kan ske på forskellige måder alt efter, hvordan indsatsen er organiseret lokalt. Den kan ske skriftligt, ved møder, telefonopkald osv. Vidensdeling kan fx også ske ved en kombination af en standardiseret skriftlig beskrivelse af de redskaber, der er arbejdet med, og en mere detaljeret beskrivelse af det enkelte barns udvikling. I de tilfælde, hvor Mestringsluppen er forankret lokalt på barnets skole, eller på anden vis er organiseret tæt på skolerne, kan formålene med vidensdeling imødekommes mere ad hoc i forløbene. Uanset hvordan indsatsen er organiseret, vil det være gruppeledernes ansvar at sikre, at nedenstående formål og indhold er dækket ind.

Formål

Formålet med den løbende vidensdeling er at styrke barnets udvikling i skolehverdagen ved at klæde skolekontakter på til at understøtte brug af de konkrete redskaber.

Vidensdelingen skal bidrage til, at:

- skolekontakter får øget kendskab til de konkrete redskaber i Mestringsluppen og opmærksomheder i forhold til at understøtte det enkelte barns læring og udvikling.
- skolekontakter kan støtte barnet i at bruge redskaberne i hverdagen i skolen.
- gruppelederne får indblik i indsatsens betydning for barnets hverdag i skolen.

Indhold

Vidensdelingen skal overordnet indeholde følgende punkter, som beskrives nærmere nedenfor:

- Forløbets temaer og redskaber
- Barnets individuelle udvikling i forhold til redskaberne
- Viden om barnets hverdag i skolen, som kan anvendes i indsatsen

Forløbets temaer og redskaber

Grubelederne skal vidensdele med skolekontakterne efter hhv. session 3 og 6. Det kan ske gennem en standardiseret skriftlig beskrivelse af, hvad der er arbejdet med i gruppeforløbet siden sidste kontakt.

I den videndeling, der ligger efter session 3, beskrives redskaber og centralt indhold i session 1-3. I den videndeling, der ligger efter session 6, beskrives temaer og centralt indhold i session 3-6.

Det er vigtigt, at den skriftlige beskrivelse svarer til det konkrete indhold, der er arbejdet med i de enkelte gruppeforløb. Det skal derfor altid tilpasses svarende til de tilpasninger, grubelederne har lavet i afviklingen af det konkrete gruppeforløb.

Barnets individuelle udvikling i forhold til redskaberne

I forhold til det enkelte barn skal den vigtigste viden overleveres. Den udvælges ved at fokusere på barnets nærmeste udviklingszone samt på de strategier og handlemuligheder, som barnet har arbejdet med, og er i gang med at tilegne sig igennem indsatsen. Det er fx relevant at dele viden om de temaer og redskaber, som grubelederne oplever, at barnet særligt tager til sig, ligesom det kan være relevant at dele viden om særlige forhold, der er relevante for at understøtte det enkelte barns udvikling. Ved at skolekontakterne får adgang til denne viden fra indsatsen, kan de guide barnet i at bringe redskaberne og den nye viden i spil i skolen, og herved understøtte barnets udvikling mellem sessionerne.

Grubelederne bør inddrage barnet i, hvad der skal overleveres til skolen, fx ved at vende med barnet, om det er rigtigt vurderet, at givne redskaber vil være nyttige at formidle videre til skolekontakterne, så de kan understøtte barnet i også at anvende dem i skolen.

Efter aftale med barnet kan skolekontakterne understøtte barnet i at bruge redskaber og viden fra indsatsen i skolen, ligesom de kan dele redskaber eller viden fra indsatsen med andre voksne og børn i skolen, hvis det vurderes relevant for at understøtte det konkrete barn. Særligt brugbare redskaber for barnet kan endvidere bringes op på klasseniveau som en indføring eller læring til hele klassen, hvis det vurderes at være relevant.

Viden om barnets hverdag i skolen kan anvendes i indsatsen

Grubeledernes vidensdeling med barnets skolekontakt kan også bidrage med viden fra barnets skolehverdag, som grubelederen kan anvende til at kvalificere og tilpasse indsatsen. Hvis grubelederen vælger at anvende viden fra

barnets skolehverdag, fx om konkrete situationer fra barnets skole, er det vigtigt, at det sker efter aftale med barnet, og at det bliver gjort på en anerkendende måde, og på en måde, hvor barnet oplever det relevant og brugbart.

Inddragelse af konkrete situationer fra hverdagen kan gøre barnet og gruppens arbejde med redskaberne mere nærværende og lettere at overføre til andre situationer.

Del 3: Forankring og opfølgning

Denne del af guiden præsenterer to aktiviteter, som skal afvikles efter afslutningen af Mestringsluppens gruppeforløb:

- Forankringsmøde med nære voksne og skolekontakter
- Opfølgningsmøde med barn og nære voksne

Forankringsmøde med nære voksne og skolekontakter

Forankringsmødet afholdes for hvert barn umiddelbart efter gruppeforløbenes afslutning. Mødet skal sikre, at de voksne på tværs af hjem, skole og evt. fritid arbejder sammen om at fastholde nuværende fokus, og understøtter barnets fremadrettede udvikling i relation til de nye redskaber og strategier, som barnet har tilegnet sig i forløbet. Mødet vil have fokus på den fælles opgave med at understøtte barnets fortsatte udvikling, og der vil være lejlighed til at drøfte nuværende og fremtidige tiltag.

Mødet forventes at vare ca. 1 time.

Der kan være situationer, hvor relationen mellem skolen og familien er udfordret. I sådanne tilfælde er det vigtigt, at gruppelederne sikrer en tydelig ledelse af mødet, og insisterer på den konstruktive samtale og anerkendelse af hinandens perspektiver og udfordringer. Desuden er det vigtigt, at gruppelederen sætter en tydelig dagsorden for mødet med fokus på indsatsens styrke, fremtiden og et fælles samarbejde.

Formål

Mødets formål er, at de voksne omkring barnet i fællesskab arbejder med at forankre det lærte og understøtter barnets brug af det lærte i sin hverdag fremadrettet.

Mødet skal bidrage til, at:

- skolekontakter og nære voksne forstår den fælles opgave omkring at støtte barnet på tværs af barnets hverdagskontekster.
- der laves konkrete aftaler omkring forankringen af læringen fra Mestringsluppens forløb, med udgangspunkt i barnets hverdag.
- erfaringer fra forløbet kan bruges på længere sigt i samarbejdet mellem barn, forældre, skole og andre relevante aktører.

Indhold

Mødet skal overordnet indeholde følgende punkter, som beskrives nærmere nedenfor:

- Forankring af barnets nye læring og strategier
- Det fremtidige samarbejde omkring barnet

Forankring af barnets nye læring og strategier

På mødet kan udvalgte redskaber og strategier, som barnet har fået med fra forløbet, med fordel genbesøges. Redskaberne kan visuelt være tilgængelige (billede af fx detektiven, energibatteriet, konflikttrappen mv.), og der tales om, hvordan redskaberne kan bringes i spil i hverdagen. Visualiseringen af redskaberne kan hjælpe til at skabe et overblik af forløbets indhold og barnets udvikling.

Det vil være væsentligt, at der på mødet drøftes både store og små tegn på forandring, udvikling og nye mestringsstrategier hos barnet. Det kan være små tegn, som at barnet måske er blevet mere opmærksom på, en klassekammerat eller en søskende, eller større tegn, som at barnet italesætter detektiven. Dette vil på tværs af barnets hverdagskontekster være med til at skabe et fælles sprog og et fælles fokus for barnets udvikling. Hvis parterne har forskellige opfattelser af barnets udvikling, kan tegnene bruges som rettesnor for ønsket udvikling og udviklingspotentialer. Når der er fokus på selv de små tegn på udvikling hjemme såvel som i skolen, vil alle parter bedre kunne støtte barnet gennem anerkendelse af indsats. Hvis barnet selv har italesat en ønsket udvikling, kan dette også drøftes.

Det fremtidige samarbejde omkring barnet

Gennem Mestringsluppens forløb har skole og familie arbejdet med de samme emner for i fællesskab at støtte barnets udvikling i forhold til at mestre sociale sammenhænge. For at fastholde det konstruktive samarbejde til gavn for barnet skal skolekontakter og nære voksne i fællesskab drøfte, hvordan de kan fastholde fokus på at støtte barnets udvikling fremadrettet. Det kan drøftes, om der er andre parter, som bør sættes ind i arbejdet og inddrages i at understøtte barnets udvikling.

Det kan endvidere overvejes, om der er grundlag eller behov for at etablere en form for ikke-personbåren viden om barnet og dets udvikling i indsatsen, som kan følge barnet på tværs af kontekster. Dette kan materialisere sig i et skriv, en mappe, dokumenter osv., som barnet, familien og skolen kan være i besiddelse af. Der kan ved overgange, fx skoleskift eller lærerskift, være brug for at genbesøge den viden, barnet har opnået, for at sikre en fortsat understøttelse af barnet, fx i anvendelse af redskaberne.

Opfølgningsmøde med barn og nære voksne

Opfølgningsmødet afholdes for hvert barn, og deltagere er barnet og barnets nære voksne. Længden af opfølgningsmødet anslås til ca. 1 time, hvor omfang og pauser tilpasses ud fra deltagerne behov. Såfremt det vurderes relevant, deltager også øvrige af barnets nære voksne i hele eller en del af opfølgningsmødet.

Ligesom ved forsamlingen er det vigtigt at have blik for barnet og familiens udfordringer, når mødet planlægges, og det er vigtigt at etablere klare rammer for mødets formål, længde, pauser mv. Visualiser gerne fx mødets indhold, og inddrag de redskaber, der er arbejdet med i gruppeforløbet.

Hvis en familie af den ene eller anden grund falder fra i løbet af gruppeforløbet, afholdes en tilpasset version af opfølgningsmødet, så gruppelederne får viden om overvejelserne bag beslutningen, og sikrer, at barnet og de nære voksne får samlet op på deres læring og oplevelse. Eventuelle behov for anden indsats kan også drøftes.

Formål

Formålet med opfølgningsmødet er dels at fastholde den læring, viden og de redskaber, som børnene og nære voksne har fået ud af forløbet, dels at justere og hjælpe videre. Derudover fokuserer man i opfølgningsmødet på vidensdeling med andre voksne i barnets hverdag.

Viden fra opfølgningsmøde skal bidrage til:

- opsamling og afslutning af barnet og de nære voksnes deltagelse i indsatsen.
- fastholdelse og understøttelse af barnets videre udvikling.
- vidensdeling til andre voksne i barnets hverdag.

Indhold

Mødet skal overordnet rumme følgende punkter, som beskrives nærmere nedenfor:

- Opfølgning på deltagelse i indsatsen
- Vidensdeling med andre voksne i barnets hverdag

Opfølgning på deltagelse i indsatsen

På opfølgningsmødet skal gruppelederne, barnet og de nære voksne i fællesskab samle op på familiens deltagelse i indsatsen, og hvad den har betydet for deres hverdag. Dette er en mulighed for barnet og de nære voksne for at få støtte til at fastholde læringen og få sparring på eventuelle udfordringer, og for at gruppelederne kan spørge ind til de konkrete udfordringer i barnets hverdag. Det er også en mulighed for at sikre, at de positive resultater er synlige for både barnet og de nære voksne, så det understøtter deres motivation for at fortsætte med at bruge det lærte. Brug gerne de visuelle redskaber fra indsatsen, som fx detektiven eller konflikthjulet, til at gennemgå og minde om de forskellige temaer.

Forslag til spørgsmål gruppelederen kan stille:

- Hvad synes I har været særligt brugbart for jer her i tiden efter gruppeforløbet?
- Er der noget, I synes det har været lidt svært at bruge, og som vi måske lige skal vende? (forsøg at få dem til at komme med konkrete situationer eller redskaber).
- Er der noget, I gerne ville have brugt mere tid på?

Med afsæt i drøftelsen guider og understøtter gruppelederne barnet og de nære voksne ud fra deres behov med henblik på, at de fremadrettet er klædt på til at fastholde og anvende det lærte fra sessionerne i deres hverdag.

Hvis barnet og de nære voksne har svært ved at få øje på de forandringer, der er sket, kan gruppelederne hjælpe dem på vej ved at trække på noter fra forsamlingen, gruppeforløbene, vidensdeling med skolen og forankringsmødet med skolekontakterne. Dette bør være en del af gruppeledernes faste forberedelse til den opfølgende samtale.

Vidensdeling med andre voksne i barnets hverdag

Gruppelederne, barnet og de nære voksne har i forsamlingen og løbende i gruppeforløbet drøftet, hvem der er nøglepersoner i barnets hverdag, ud over de involverede parter. Det kan være naboer, bedsteforældre, støttelærer, klasselærer, skilte forældres samlever, fodboldtræner eller andre. Det kan være enhver, som barnet og de nære voksne vurderer er vigtige for barnets mestring af hverdagen.

Ved opfølgningsmødet forberedes og planlægges samtalen om vidensdeling med afsæt i det individuelle barn og med fokus på vidensdeling til konkrete nøglepersoner i barnets hverdag. Sammen med de nære voksne tales der på mødet om, hvorvidt andre personer omkring barnet med fordel kan informeres, og hvordan. Hvis gruppelederne vurderer, at opgaven omkring vidensdeling er for svær for de nære voksne, kan de vælge at understøtte det nærmere. Det væsentlige er, at der arbejdes på at få involveret de relevante nøglepersoner, der spiller en central rolle i barnets liv.

Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.sbst.dk

MATERIALET ER UDVIKLET I SAMARBEJDE MED:

VIVE

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

December 2023